

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Філологічні зошити. Літературознавство:

ЗБІРНИК СТУДЕНТСЬКИХ
НАУКОВИХ СТАТЕЙ

ВИПУСК II

Рівне – 2014

ББК 83
Ф 54
УДК 82

Філологічні зошити. Літературознавство: зб. студ. наук. ст. Вип. II / ред. кол. Б. М. Кир'янчук [та ін.]. – Рівне : РДГУ, 2014. – 120 с.

У збірнику вміщені студентські наукові розвідки, результати бакалаврських та магістерських досліджень з актуальних проблем українського літературознавства, теорії літератури, компаративістики та методики викладання української літератури. Матеріали збірника можуть бути використані науковцями, студентами, вчителями-словесниками.

Рекомендовано до друку рішенням кафедри української літератури
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 2 від 25 лютого 2014 р.)

Рецензент:

ШАНЮК В.І., кандидат філологічних наук, доцент (Національний університет водного господарства і природокористування).

Редакційна колегія:

ЗАХАРЧУК І.В., доктор філологічних наук, доцент;

БЕСТЮК І.А., кандидат філологічних наук, доцент;

КИР'ЯНЧУК Б.М., кандидат філологічних наук, доцент (головний редактор);

КИРИЛЬЧУК О.М., кандидат філологічних наук, доцент;

КРУПКА М.А., кандидат філологічних наук, доцент;

РОМАНИШИНА Н.В., кандидат філологічних наук, доцент;

ТХОРУК Р.Л., кандидат філологічних наук, доцент.

ЗМІСТ

БЕЗНОСКО ЮЛІЯ	
Детективний сюжет у романах Євгенії Кононенко «Імітація» та «Зрада».....	7
ЄВГЕЙЧУК ОЛЕНА	
Вивчення художнього твору в контексті творчості письменника як складова навчально-методичної системи	12
КОСТЮКОВИЧ ЯНА	
Експресіоністична модель творчості Осипа Турянського: автобіографічна повість «Поза межами болю. Картина з безодні»	15
КОШИНСЬКА ТЕТЯНА	
Авторська модель героя у романі В. Винниченка «Лепрозорій».....	19
КУТІНОВА МАРІЯ	
Дискурс містичного у повісті «Віки плывуть над Києвом» Антона Нивинського	25
МАЙДАНЕЦЬ ОЛЬГА	
Осмилення традиційної культури у романі Марії Матіос «Солодка Даруся»	29
МИСЮК ОЛЬГА	
Сучасна дитяча література у просторі Інтернету	34
МІНІЧ ОЛЬГА	
Своєрідність любовних історій у прозі Люко Дашвар	39
ОЛЕКСЮК АНТОНІНА	
Місто Рівне: концептуалізація топосу на літературній мапі («Рівне / Ровно (стіна): нібито роман» (2001) Олександра Ірванця).....	42
ПАНАЦУК ІРИНА	
Репрезентація національних характерів у романі Івана Нечуя-Левицького «Князь Ієремія Вишневецький».....	46
ПАРХУТА ЮЛІЯ	
Інтеграція навчального процесу як дидактична умова підвищення якості освіти школярів	50
ПАХНЮК КАТЕРИНА	
Інваріанти постаті жінки-матері у творах Володимира Винниченка (на основі драми «Чорна Пантера і Білий Ведмідь» та роману «Записки Кирпатого Мефістофеля»)	53
ПИЛИПЧУК ОЛЕНА	
Родинні драми у романі Люко Дашвар «Мати все»	58

РАДЧИК МАРИНА	
Незавершені «Вальдшнепи» М. Хвильового як генератор нових культурних смислів: повість «Аглая» А. Сокола та художній фільм «Вальдшнепи» (режисер О. Муратов)	61
РЕГРУТ ПАВЛО	
Роздвоєння особистості у психологічних студіях Миколи Хвильового та Михайла Коцюбинського	66
РОЗГОН КАТЕРИНА	
Психоаналітичні ідеї в літературі високого модернізму 1920-х років (повість «Смерть» Б. Антоненка-Давидовича)	72
РОЗЕМБОВСЬКА ЯНІНА	
Минуле крізь призму приватного досвіду (роман Володимира Лиса «Століття Якова»)	77
СОЗОНІК МАРІЯ	
«День гніву» Юрія Косача: літературна версія воєнного роману	82
СТРАВІНСЬКА ОКСАНА	
Вивчення творчості І. Нечуя-Левицького в школі як методична проблема	88
ТКАЧУК ВАЛЕРІЯ	
Постать інтелігента в контексті естетичних пошуків української модерної літератури	91
ШОСТАК ОЛЬГА	
Новела Івана Франка «Сойчине крило» – твір про еміграцію й декадента	96
ЯКОВЛЕВА ОЛЕКСАНДРА	
Новела Тані Малярчук «Жінка і її риба» крізь призму «Закону Борхеса».....	105
<i>Шевченківський конкурс студентських наукових робіт</i>	
ПАХНЮК КАТЕРИНА	
Постать жінки-матері у творах Тараса Шевченка.....	109
САЙКО ОЛЕНА	
Бунтівник як героїчна модель Тараса Шевченка («Гайдамаки») та Михайла Коцюбинського («Дорогою ціною»).....	113
ЯРОШ ТЕТЯНА	
Жанр псалмів у поетичних доробках Тараса Шевченка та Петра Карманського	117

CONTENTS

BEZNOSKO JULIJA Detective devieces in plot of the novels <i>Imitatzija (Imitation)</i> and <i>Zrada (Betrayal)</i> by Yevgeniya Kononenko	7
YEVHEICHUK OLENA Context of Writer's Creative Works in Teaching of Fiction to Be an Element of Methodical System	12
KOSTYUKOVYCH JANA Expressionistic Mode of Osyp Turyanskyi's Writings: Autobiographical Narrative in <i>Poza mezhamy bolyu. Kartyna z bezodn'i (Out of pain limits. Painting from a Abyss)</i>	15
KOSHYNSKA TETYANA Author Model of Hero in Novel <i>Leprosarium</i> by Volodymyr Vynnychenko	19
KUTINOWA MARIYA Discourse of mystique in romance <i>Wiky plywut nad Kyiv'om (Ages to be passing beyond Kyiv)</i> by Antyn Nyvynskyi	25
MAIDANETS OLGA An Idea of Traditional Culture in Novel <i>Solodka Darusya (Sweet Darusya)</i> of Mariya Matios	29
MYSYUK OLGA Contemporary Children Literature in Internet Media.....	34
MINICH OLGA Original Elements in Love Stories of Lyuko Dashwar's Prose.....	39
OLEXYUK ANTONINA Rivne a Town: to Write down a Concept Having Got from the Topos on Literary Map	42
PANASCHUK IRYNA Representation of Nation Characters in Novel <i>Jeremiah Vyshnevetzkyi the Prince</i> by Ivan Nechui-Levytskyi	46
PARCHUTA JULIYA Integration in Teaching Process as Didactic Basis to Rise Level of Pupil Education.....	50
PAKHNIUK KATHERYNA Invariants of a Mother-figure in Volodymyr Vynnychenko's Writings	53
PYLYPCHUK OLENA Family Conflicts in Novel <i>To be Possessed Everything</i> by Lyuko Dashwar.....	58

RADCHYK MARYNA

Unfinished Novel *Valdshnepy (Woodcocks)* by M. Hvylovyi to Be a Generator of New Cultural Senses: Tale *Aglaya* by A. Sokhola and Film *Valdshnepy (Woodcocks)* by Producer O. Muratov..... 61

REHRUT PAVLO

An Idea of Split Personality in Psychological Fiction of Mychola Hkvylovyi and of Mychailo Kotsyubynskyi..... 66

ROZGON KATHERYNA

Psychoanalytic Theses in Fiction of High Modernism in 1920-th Years (Tale *Smert' (Death)* by B. Antonenko-Davydovych)..... 72

ROZEMBOVSKA IANNINA

Past in the Light of Personal Experience (Novel *Stolittya Jakova (The Century of Jacob)* by Volodymir Lys) 77

SOZONIK MARIA

Den Hniwu (Dies Irae) by Yuriy Khosach as fiction version of battle novel..... 82

STRAWINSKA OXANA

Problem with Methods in School Teaching of Creative Works by I. Nechui-Levytskyi..... 88

TKHACHUK VALERIYA

Figure of Intellectual in Context of Aesthetics Tendencies of the Ukrainian Contemporary Literature..... 91

SHOSTAK OLGA

Short Story *Soichyne Khrylo (Jay Wing)* by Iwan Franko Is an Writing about Emigration and Figure of Decadent..... 96

YAKOVLEVA OLEXANDRA

Short Story *Zhinka ta jiji ryba (Woman and Her Fish)* by Tanya Malyarchuk in Prism of *Rule of Borges*..... 105

Contest of Student Study Dedicated to Anniversary of Taras Shevchenko's Birth

PAKHNYUK KATHERINE

Mother-figure in Shevchenko's Writings..... 109

SAIKO OLENA

Rebel as Hero Mode in Texts *Hajdamaky (Insurgents)* by Shevchenko and *Dorohoyu Tsinoyu (It Costs Dear)* by Mychailo Kotsyubynskyi..... 113

YAROSH TETYANA

Genre of Psalms in Poetry be Taras Shevchenko and Petro Karmanskyi..... 117

Катерина Пахнюк

Науковий керівник – канд. філол. наук Тхорук Р.Л.

**ІНВАРІАНТИ ПОСТАТІ ЖІНКИ-МАТЕРІ
У ТВОРАХ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА
(НА ОСНОВІ ДРАМИ «ЧОРНА ПАНТЕРА І БІЛИЙ ВЕДМІДЬ» ТА
РОМАНУ «ЗАПИСКИ КИРПАТОГО МЕФІСТОФЕЛЯ»)**

У статті виокремлено чотири материнські постаті жінки на основі сюжетних ситуацій. Герої розглядаються крізь призму соціального типу матері. Авторка опирається на два тексти: драму «Чорна Пантера і Білий Ведмідь» та роман «Записки Кирпатого Мефістофеля». З'ясовується відхід від традиційного моделювання образу у В. Винниченка.

*The article is about four invariants of mother-figure in V.Vynnychenko's texts have be defined during research of their function in plot. Social aspect in personage relations is in focus of study under theme of mother. The reference materials comes from two writings – **Black Panther and White Bear (Chorna Pantera i Bilyi Vedmid')** and **Notes of Snub-nosed Mephistopheles (Zapysky Kyrpatoho Mefistofelya)**. The author considers deviation from conventions in model of character by V. Vynnychenko.*

Порушена проблема – осмислення теми материнства, його епатажності й особливостей деміфологізації у творчості Володимира Винниченка – лишається полемічною в літературознавстві. Дослідники, узагальнюючи образ матері у складі образу власне жінки, пропонують класифікації, які не враховують питання традицій української літератури. Антимодерність жінок В. Винниченка проявляється у виконанні ними гендерних обов'язків тощо, тому звуження до постаті матері цілком надається для встановлення факту відходу від традиційного. Традиційні ж ознаки виписуються за творами Тараса Шевченка.

Звернемося до спостережень Марини Ковалик. У статті «Це болюче “жіноче питання”». Модерна жінка в драматургії Лесі Українки та Володимира Винниченка» вона стверджує, що у модернізації образу жінки «першим його кроком, розрахованим безумовно, на епатаж, було створення «антиідеалу» української дівчини, виплеканого народницькою літературою» [5, 126]. Найвагомим у дослідженні М. Ковалик є чіткий поділ Винниченкових героїнь на дві групи. Класифікуючи, автор іде за письменником, який сам розрізняє героїнь на «пухнастих самочок» - «рудиментів старого світу – домашніх теплих істот, призначення яких поїдання солодощів, пещення чоловіка/дитини, побутові клопоти»; і «героїнь з авторською установкою на модерність характерів: «жінки-вампи» [5, 127]. М. Ковалик пише, що «модерні героїні Винниченка прив'язані до чоловічого світу своїм прагненням реалізуватися у коханні» [5, 129]. Працюючи із матеріалом драм, дослідниця оминає материнське призначення героїнь.

Тому у цьому контексті доречно розглянути статтю О. Ковальчука «Сім'я як економічний проект», у висновках якої дослідник спирається на

роман «Записки кирпатого Мефістофеля», зокрема трактує стосунки у сім'ї Панаса Павловича Кривулі. За головну тезу автор статті ставить цитату із роману: «Закохуємось, вінчаємось, себто обплутуємо себе законами, далі родимо дітей і ними премічно приковуємо себе одне до одного. І тільки згодом починаємо приглядатися, з ким це звела нас доля. І, розуміється, в більшості випадків знайомство виходить не з приємних. Часом випадє щаслива комбінація, але переважно подружжя – каторжники, прикуті до тачки». Олександр Ковальчук додає: «Ця сім'я не здатна дати гідну відповідь внутрішньосімейним викликам: у неї немає ні відповідного психологічного ресурсу, ні запасу вкрай потрібних у таких ситуаціях позитивних емоцій, переживань, ні, зрештою, спільного досвіду радісного співжиття» [6, 20].

У статті «Записки Кирпатого Мефістофеля», або Секс, подружжя і ще деякі проблеми» Романа Багрій теж аналізує моделі сімейного життя, називає три нещасливих подружжя: «1) Соні й Дмитра Сосницьких, 2) Панаса Павловича Кривулі та Варвари Федорівни, кульмінаційна точка якого – розлучення й нове одруження Панаса з Олександрою, і 3) Клавдії Петрівни, розлученої зі своїм чоловіком. Наприкінці повісті бачимо ще одне нещасливе подружжя – Якова Васильовича Михайлюка, головного героя, з Клавдією» [1, 168]. Ця схема дає змогу підійти ближче до встановлення інваріантів постаті жінки-матері. Важливою видається і теза Р. Багрій, що стосується натуралізму В. Винниченка. Він проявляється в об'єктивності і документальному відображенні матеріалу, змалюванні людей як тварин, для яких найважливішою стає жадоба фізичних утіх, вказує на вплив таких натуралістів, як Е. Золя, С. Пшибишевський, З. Фрейд, Ч. Дарвін, Ф. Ніцше та низки російських письменників.

Літературознавець Марія Ревакович групує жіночих персонажів за принципом «наслідування чоловічого логоса» [7], який впливає на те, кого з них В. Винниченко наділяє щасливою долею. Дослідниця стверджує: «Винниченко знову ясно доводить, що підтримка патріархального авторитету приносить помітно користь» [7, 80]. Віра, яка чинить опір і бунт проти «чоловічого логоса», закінчує життя самогубством. Наталя, яка також має відвагу протистояти головному герою, в кінці все ж піддається Миронові, який, як стверджує М. Ревакович, навіть застосовує фізичну силу, щоб підкорити її собі. Маруся, Миронова сестра, найбільш переконливо ставить під сумнів чесність свого брата [7, 84]. Отже, жіночі персонажі поділені за принципом підкорення чоловікові та протистояння йому. Ставлячи героїнь у модерні ситуації, автор насправді показує свої антимодерні настрої.

Мета дослідження – описати інваріанти постаті жінки-матері у творчості Володимира Винниченка, спираючись на драму «Чорна Пантера і Білий Ведмідь» та роман «Записки Кирпатого Мефістофеля», та встановити залежність від традиційного образу (а саме – Шевченкової матері) та прокоментувати відповідні сюжетні ситуації.

Жінка у творах Володимира Винниченка набуває модерних рис, адже автор своїх героїнь, які за соціальним статусом є матерями, ставить у

незвичні ситуації. Одну зображує як жінку-маніпулянтку, іншу – як жінку-вамп тощо. Навіть показуючи жіноче страждання, Винниченко досягає того, що воно сприймається по-іншому, якщо Шевченкові страдниці викликають жалість, то Винниченковим читач радше скаже: «сама винна». Це сформовано безліччю причин, можливо, читач просто втомився від одноманітності типу шевченківської жінки і хотів бачити нову жінку-бунтарку, яка кинула виклик суспільним правилам, правилам моралі та природи.

Перший інваріант теми жінки-матері у В. Винниченка – це дружина Панаса Павловича Кривулі Варвара Федорівна із роману «Записки Кирпатого Мефістофеля». Її можна схарактеризувати як жінку-«паразитку». Так її називає у романі шлюбний чоловік: дружиною, яка нічого не робить і все життя користає з його праці. Про її обов'язки матері і те, як вона справляється з ними, говорити нема чого (текст не дозволяє). Ми бачимо, як Варвара Федорівна маніпулює дитиною – задля утримання чоловіка біля себе і щоб перешкодити його шлюбу з іншою жінкою. Виходить, що молодший син Дмитро стає «яблуком розбрату», тому сім'я Кривулі не може розлучитися. Варвара Федорівна, як запевняє, так любить свого сина, що не може віддати його Панасу Павловичу. Як не дивно, старша донька взагалі позбавлена уваги – як зі сторони батька, так і матері. Саме про материнську любов говорити не варто, а про показну любов до сина можна. Вона стає інструментом маніпулювання, щоб тримати чоловіка при собі. Якщо повернутися до Шевченкової традиції зображення жінки, то таких персонажів не зустрічаємо, тому він є новим у літературі.

До типу жінки-маніпулянтки, яка використовує дитину задля своїх цілей, варто зарахувати також і Клавдію Петрівну. Завдяки синові Кості вона знайомиться із майбутнім шлюбним чоловіком. Її материнські вміння найбільше критикує головний герой, він же оповідач і протагоніст, що таким чином ніби накидає свою думку читачу. Клавдія Петрівна змальована як бездарна мати, яка тільки те і робить, що потурає будь-яким забаганкам дитини. Вона керується інстинктами, а не мораллю. Автор майже не описує її переживань, і нам доводиться судити про неї тільки із розповіді Михайлюка. Проте сама Клавдія і стає потужним каталізатором в еволюції героя, адже тим, що вона народжує другу дитину, «прив'язує» до себе і до свого життя Якова, який вже не може мріяти про щасливе життя із Шапочкою, жінкою, яку кохає. Щоправда, таке маніпулювання відбувається менш явно, ніж у Варвари Федорівни.

Другий інваріант – Рита, героїня Винниченкової драми «Чорна Пантера та Білий Ведмідь». За В. Винниченком і М. Ковалик, вона належить до типу «пухнастих самочок». Але слід поставити запитання, чи не краще було б зарахувати її до «жінок-вамп»? Насправді перед нами складний жіночий образ, що має три іпостасі: мати, артистка, та жінка, яка бореться за свої права. Риту-матір бачимо на початку твору, коли вона вмовляє чоловіка продати картину, щоб мати гроші на лікування дитини. Але, якщо стежити за сюжетом, то можна бачити, що материнський інстинкт поступається

почуттям кохання, ревнощів тоді, коли Рита покидає сім'ю під приводом спасіння своєї дитини. Чи наважилася б любляча мати покинути хвору дитину задля своїх принципів? Ситуацій, у яких вона керується любов'ю до сина, ми не бачимо, адже коли їй дають шанс поїхати його лікувати, вона рішуче відмовляється, не бажаючи залишити Корнія одного. Цей вчинок здається читачеві необдуманим, але героїня здатна на ще більш безглузді вчинки. Тримає Корнія біля себе і після смерті дитини, коли художник вже змальовує мертве тіло. Знову видно риси маніпулянтки, як і у Варвари Федорівни, проте це маніпулювання проявлялось радше через безумство. Артисткою Рита показана у ресторані, тоді вона танцює. Та для чого? На перший погляд, щоб привернути увагу Корнія, який розмовляє із Сніжинкою. Але її танець та проказані із викликом чоловікові слова про власний талант вказують на справжню артистичну сутність її істоти, яка була пригнічена шлюбом та вихованням дитини. Завдяки таким сюжетним ситуаціям, Рита – жінка, яка бореться за свої права. Безперечно, її можна порівняти із такими жіночими персонажами, як Біла Шапочка, Сніжинка чи Олександра Михайлівна, яким характерна артистична сутність, прагнення зреалізувати себе як особистість. На відміну від цих жінок, дитина і чоловік стають для Рити перешкодою у цьому.

Третім інваріантом жінки-матері назвемо Соню Сосницьку, яка найбільш відповідає типу «пухнаста самочка». Соціальний тип Соні – матір – підтримується впродовж усього роману. Відомо, що у минулому Яків і Соня були близькими, і її син Андрійко став назавжди сумнівом і спокусою головного героя Михайлюка. Проте жінка намагається бути вірною дружиною своєму шлюбному чоловікові і піклується про своїх дітей. Її особисті почуття відсунуті нею на другий план, а свою сім'ю вона намагається захистити тим, що обмежує спілкування, отожд, поступається чоловікові та йде на жертву.

Отже, розглянувши інваріанти материнської постаті у рецепції Володимира Винниченка, можемо зробити висновок, що його матері здебільшого головні герої творів. Проте лишається кілька жіночих персонажів, яких оминаємо увагою. Характеризуючи образи жінки-матері у драмі «Чорна Пантера і Білий Ведмідь» та романі «Записки Кирпатого Мефістофеля», не аналізуємо характерологію таких персонажів, як Олександра Михайлівна, Біла Шапочка та Сніжинка. Таких жінок можна назвати героями «нового» типу, вони захисниці чистого мистецтва, для них материнство – фактор, що руйнує їх життя (маємо на увазі материнство іншої жінки та не-кревну дитину). Образи їх дещо ідеалізовані, негативних характеристик у творах майже не зустрічаємо, тому увесь негатив автор зосереджує на фігурі жінки-матері. Варто зазначити ще один жіночий образ у драмі «Чорна Пантера і Білий Ведмідь» – це Ганна Семенівна, мати Корнія Каневича. Чи не єдиний образ жінки-матері, який автор не наділив негативними рисами, адже Ганна Семенівна була єдиною, кого посправжньому хвилювало життя її онука Лесика. Якщо Рита піддалася своїм амбіціям, то Ганна Семенівна скорилася волі сина і не вжила кардинальних

рішень, щоб врятувати онука.

В. Винниченко у своїх творах, зокрема драмах, описує жінок із різними характерами (психологією), використовуючи прийом контрасту, що дає змогу побачити відхід від шевченкових традицій змалювання жінки, яка захищає й опікується дітьми (зокрема образу, запозиченого із фольклору). Народницький образ, уже модернізований, бачимо в Івана Нечуя-Левицького: саме цей автор зробив чіткий поділ на героїню та антигероїню (наприклад, Онися та Олеся, героїні повісті «Старосвітські батюшки та матушки»). Ідеальні риси героїнь та їх недоліки автор показує у комічних ситуаціях, покладаючись на висміювання, тому читач має змогу чітко визначитися, де змальовані позитивні, а де негативні риси. А Володимир Винниченко, опираючись на письменницький досвід І. Нечуя-Левицького, у своїх творів протагоністами робить антигероїнь. Отже, В. Винниченко розвивав і нарощував відомі з традиції характери персонажів.

Повернімося до декількох Шевченкових жіночих образів: Катерина знівечена силою обставин, Ганна знайшла спосіб жити поруч із сином, Марина мститья пану за наругу і гине. Високодуховний образ матері не суперечить іпостасі зневаженої жінки; це одна і та ж людина у Т. Шевченка, який страждання матері показує через долю дитини, що для традиційного образу жінки-матері і є головним. Натомість В. Винниченко факт жіночого страждання залишає, лише обставини та причини не вкладаються у традиційне зображення. Діапазон буття жінки-матері у В. Винниченка визначається трьома інваріантами: 1) жінка-маніпулянтка; 2) «пухнаста самочка»; 3) пристрасна коханка.

Джерела:

1. Багрій Р. «Записки Кирпатого Мефістофеля», або Секс, подружжя і ще деякі проблеми / Романа Багрій // Всесвіт. – 1990. – №11. – С. 166-171.
2. Блохіна Н. Драматургія Володимира Винниченка: феміністичне прочитання / Н. Блохіна // Слово і час. – 2001. - №4. – С. 34-38.
3. Винниченко В. Записки Кирпатого Мефістофеля / В. Винниченко. – Черкаси: Сіяч, 2005. – 264 с.
4. Винниченко В. Вибрані п'єси. Чорна Пантера і Білий Ведмідь / В. Винниченко. – К. : Мистецтво, 1991. – 605 с.
5. Ковалик М. Це болюче «жіноче питання» / Марина Ковалик // Українська мова і література в середніх школах, гімназіях, ліцеях. – 2007. – №2. – С. 122-129.
6. Ковальчук О. Сім'я як економічний проект / О. Ковальчук // Дивослово. – 2010. – № 4. – С. 18-20.
7. Ревакович М. Сексуальність, логос і сила (Зображення жінок у романі «Чесність з собою» Володимира Винниченка) / M. Rewakowicz // Володимир Винниченко: у пошуках естетичної, особистої і суспільної гармонії. Збірник статей. – Нью-Йорк – 2005. – С.74-87.